

Koostööoskused XXI sajandi kiirelt muutavas keskkonnas

Pole võimalik ennustada, milline on maailm homme ning millised koolis õpetatavatest teadmistest ja oskustest osutuvad tulevikus noore jaoks kõige olulisemaks. Kuid ühes ollakse üksmeelel – koostööoskuste roll inimese edukuses kasvab. Kui vaadata ettevõtete ootusi, siis tegelikult juba täna on koostööoskused enim nõutud oskus töökuulutustes – pole vahet, kas otsitakse inseneri, IT spetsialisti või disainerit. Koostööoskuste õpetamine ning lõimimine muude õppeainetega on ka Eesti hariduspoliitika oluline väljakutse.

Eeltoodust lähtuvalt on välja töötatud programm Eesti kooliõpilastele, mis õpetab nii koolielus kui ka tulevases töös vajalikke koostöö- ja suhtlemisoskusi. Antud koostööoskuste õpetamise programm põhineb teadusuuringutel ning on ennast juba tõestanud rahvusvahelises juhtimispraktikas, kogudes juhtide seas kiirelt populaarsust USAs, Kanadas, Inglismaal ja Rootsis (Rootsis oli 2016a. levinuim juhtide koostööoskuste arendamise koolitus). Programmi algidee pärineb Gervase Bushe'it, kes on korraline professor TOP20 Põhja-Ameerika ärikooli hulka kuuluvas Beady School of Business'is (Kanada) ning on üks hinnatumaid tänapäeva teadlasi ja konsultante. Tema klientide hulka kuuluvad näiteks sellised ettevõtted nagu General Motors, American Airlines, SAP ning ka hulk Kanada avaliku sektori organisatsioone.

Programm on haarav ja praktiline, sisaldades omavahel loogiliselt seotud tehnikaid, mille omandamine ja kasutamine aitab koostöösituatsioonides paremini hakkama saada. Peale igat tundi on õpilasel täiendavad oskused, et oma koostöösituatsioonides midagi rohkem saavutada. Programm moodustab süsteemse loogilise terviku, mille tuumaks on iseenda kogemuse teadvustamine (konkreetses tehnika abil) ning kõik lisanduvad oskused ja tehnikad on seotud selle keske komponendiga. See muudab programmi lihtsalt omandatavaks ja õpetatavaks. Programmi üksikuid osi on karjääriõppe raames õpetatud GAGis. Üks tunnis osalenu on kirjeldanud sellest saadud kasu järgnevalt:

„Need võtted õpetasid mind paremini aru saama enese ja teiste tunnetest ning sõnastama oma soove selgemini ja täpsemalt. Nüüd olen ärevates olukordades rahulikum ja oskan olukordi näha teise nurga alt kui senini.“

Näited õpitavate oskuste kasutusvaldkondadest koolis:

- Riigieksamiteks häälestumine. Koostööoskuste eeldus on iseenda mõtete ja emotsioonide mõistmine ning kontrollimine. See on programmi raames õpitav tuumtehnika, mille ümber on kogu oskuste õpe üles ehitatud. Iseenda mõtete ja tunnete teadvustamine ning oskus neid kontrollida aitab vähendada olulisel määral stressitaset pingelistes olukordades, näiteks enne eksamit. Ja seeläbi maksimaalselt realiseerida oma teadmisi eksamitel.
- Suhted klassikaaslastega – üksteise mõistmine suureneb, „tühjast tõusnud tülid“ hulk väheneb. Programmi läbinul on kergem arvestada inimeste erinevustega, sh kultuuridevaheliste erinevustega.

Näited õpitavate oskuste kasutusvaldkondadest tulevases töös ja eraelus:

- Programmi läbinu omandab praktilised oskused, kuidas töökollektiivi sisse elada, koostööd teha nii oma osakonna sees kui osakondade vahel, kui ka kuidas stressirohketes situatsioonides hakkama saada.
- Programmi läbinu saab oskused hakkama saada kiirelt muutavas ebakindlas keskkonnas. Tegu on ainukesel koostööoskuste programmiga maailmas, mis annab tugeva platvormi

ning väga konkreetseid tehnikaid, kuidas määramatusega (tööl, sõprussuhetes, kodus) hakkama saada.

- Samad koostööoskused ja -tehnikad on üllataval kombel ka vundamendiks suhete hoidmisel ja tugevdamisel eraelus. Nii elukaaslase kui ka sõpradega.

Kellele on antud programm mõeldud? Programm on peamiselt mõeldud valikainena või integreeritud aiena gümnaasiumi astmele, kuid mitmeid põhimõtteid saab õpetada ka juba põhikooli astmes.

Kas tegemist on uue lähenemise või vana kohandusega? Programm on innovaatiline, see tähendab, et ta baseerub uusimal teadmisel inimese ja inimgruppide toimimisest, sisaldab mitmeid elemente neuroteadusest ning uusimatest teadmistest koostööoskuste vallas. Kuid aluspõhimõtted on psühholoogiaga seotud valdkondades kasutuses olnud juba aastakümneid.

Kas programm sobitub MÕKi kontseptsiooniga? Jah. Programm aitab õpetajal ja õpilasel koostööpõhist õpikeskkonda luua ja aitab õpetajal paremini kohaneda õppijakeskse lähenemisega.

Kuidas erineb antud programm psühholoogia tunnis käsitletavast ning sarnaseid teemasid käsitlevatest valikainetest? Psühholoogia ainetund või valikaine katab valdkonda laialt ning põhjalikult. Käesolev programm on oluliselt teise fookusega – välja on valitud konkreetsetelt need põhimõtted ja teemad, mis on vajalikud koostöö või inimsuhete hoidmiseks ja tugevdamiseks (iseenda mõtete ja tunnetega hakkama saamine, sotsiaalne intelligentsus, kohanemine, kognitiivse koormuse kontrollimine, kultuuride-vaheline suhtlemine). Iga tunniga saab õpilane juurde uue „tüki“ terviklikust koostööoskuste paketist, mida on võimalik kohe reaalses situatsioonis katsetada ja rakendada.

Tahan, et meie koolis hakataks selle programmi järgi õpetama. Mida selleks teha? Neid oskusi saab õpetada iga õpetaja, hoolimata erialast (inimeseõpetuse õpetaja, kehalise kasvatuse õpetaja, kooli psühholoog, keemia õpetaja jne), eeldusel, et ta on läbinud koolituse ja saanud vastava sertifikaadi. Koolitus kestab 2+2 päeva ning selle käigus on õpetajal võimalik koostööoskuste tehnikaid ise kogeda ja õppida ainet edasi andma. Sertifikaat kehtib 2 aastat. Sertifikaadi pikendamiseks on vaja läbida 1-päevane täiendkoolitus.

Õpetaja toetamiseks klassiruumis on loodud õppevideod, õpilase töövihik, õpetaja käsiraamat ja õppematerjalid tunnis kasutamiseks.

Iga õpilane peab aine läbimiseks ostma töövihiku. Kursuse läbinud õpilane saab tunnistuse.

Esimene õpetajate koolitus toimub aprillis 2018 ja grupi suurus on piiratud. Grupp täidetakse registreerumise järjekorras. Registreerimiseks külasta kodulehekülge www.oskused.ee.